

ASUPRA FORMĂRII, PERFECTIONARII ȘI SPECIALIZĂRII PERSONALULUI DIN MUZEELLE DE ȘTIINȚE NATURALE DIN ROMÂNIA

de DAN DUMITRESCU
și DAN MANOLELI

Înainte de a trece la tratarea propriu-zisă a subiectului, considerăm că este interesant să începem prin a reda două citate care ilustrează extrem de sugestiv un anumit stadiu în evoluția muzeelor de științe naturale. De remarcat este faptul că ambele citate se referă la situația existentă în ultimul deceniu al sec. al XIX-lea.

Astfel, încercând să sugereze nivelul de "pregătire" profesională a preparatorilor, cît și modul în care erau conservate colecțiile zoologice în Muzeul din București în anul 1893, cînd a preluat conducerea acestui muzeu, Gr. Antipa scrie în 1934 : "Muzeul nu se mai îmbogățea decât cu preparatele rău împăiate ale unui preparator absolut străin de această meserie ... Preparatorul are și el, se pare, libertatea de a corîja sau completa natura ; astfel am găsit o serie de păsări împăiate, avînd capul de la o specie, trupul de la alta și coada de la alta, ș.a.m.d. ... Colecțiunile se aflau într-o astfel de stare că nu erau demne să figureze nici măcar în Muzeele ambulante de la bâlciuri. În tot cazul, ele erau pline de molii și de larve de *Anthrenus* și constituiau un pericol pentru orice preparat nou" (p.36).

Cel de al doilea citat l-am extras din remarcabila lucrare a lui K. Hudson, tradusă și în limba română în 1979, și reproduce părerea directorului Muzeului de istorie naturală din Londra (British Museum-Natural History), sir Henry Flower, părere avansată în 1898, perioadă în care "arta taxidermiei era din păcate atât de neglijată" : "În cea mai mare parte a muzeelor noastre vitrinele continuă să fie ticsite de caricaturile jalnice și respingătoare ale unor păsări și mamifere, disproportionat împăiate și în poziții cu total nefierești pentru ființa vie" (p.80).

Stadiul în care se află majoritatea muzeelor (indiferent de profilul lor) în perioada inițială de ființare este redat de J. Jelinek (1970) astfel : "museum was the domain reserved for amateurs ... The museum was either the last resort for favoured people, who could not work elsewhere, or it was the premature place of rest for unsuitable workers ... they preserved the amateurism and romanticism of the end of the last and the beginning of this century" (p.24). Același autor face apoi referiri directe cu privire la pregătirea profesională a personalului ce urma să lucreze în acele muzeu : "And the museum worker entering his profession knows nothing about this museum work,

At best, he is an expert and specialized specialist, but he knows nothing as regards presentation work, realizing exhibitions, permanent exhibition techniques, a museum architecture and the psychology of the general public and its education by means of three-dimensional objects" (p.25).

Concomitent cu dezvoltarea vertiginoasă a rețelei muzeale în cursul primelor decenii ale sec. al XX-lea, la care se adaugă și evoluția permanentă a conceptului de muzeu, s-a pus din ce în ce mai mult problema formării, perfecționării și specializării personalului de muzeu, problemă abordată cu insistență în diferite congrese, simpozioane și reuniuni internaționale.

Din literatura de specialitate din țara noastră, reținem articolel publicat de C.Irimie, în 1969, care sintetizează preocupările ICOM și UNESCO în această direcție. Aflăm astfel că în lume existau la acea dată "80 de centre de formare de cadre muzeale, din care multe de importanță regională" (p.493). Sunt amintite, de asemenea, cursurile complexe, generale - postuniversitare, precum și cele complementare pe lângă o serie de muzeu mani - cursuri prevăzute de ICOM. În același timp se subliniază că formarea personalului reprezintă "una din cele trei misiuni fundamentale pe care și le propune ICOM în programul pe termen lung".

Nu este cazul să insistăm aici asupra diverselor aspecte ale programelor din străinătate privind formarea personalului de muzeu; cei interesați de această problemă au la dispoziție o serie întreagă de reviste și culegeri de lucrări de specialitate ("Nouvelles l'ICOM", "Curator", "ICOM. Newsletter. Natural History Museums", "Training of Museum Personnel" etc.).

Ceea ce considerăm însă că trebuie subliniat constă în preocupările manifestate în țara noastră în problema formării, perfecționării și specializării cadrelor de muzeu - cu referire specială asupra celor din muzeele de științe naturale. Nu este în intenția noastră de a analiza activitatea desfășurată în cadrul acestui proces de formare a personalului și nici de a comenta planurile întocmite în vederea perfecționării personalului din muzeele de științe naturale din România. Ne vom limita doar la o prezentare generală a modului în care s-au conturat primele preocupări în această direcție - și anume asupra contribuției decisive adusă de Grigore Antipa ; de asemenea vom sublinia eforturile susținute făcute odată cu dezvoltarea impresionantă a rețelei muzeelor de științe naturale din țară noastră ; în același timp, considerăm că nu gresim dacă facem unele remarcă cu privire la activitatea de perspectivă privind pregătirea (formarea) personalului, remarcă care în bună măsură coincid cu păreri avansate deja în literatura de specialitate din România ; opinile noastre se bazează atât pe consultarea unei vaste bibliografii (din care cităm doar unele referințe), cât și pe experiența pe care am acumulat-o în decursul a 16 ani de activitate în cel mai mare muzeu de științe natu-

rale din țara noastră.

1. Contribuția lui Gr. Antipa la formarea, perfecționarea și specializarea personalului din muzeele de științe naturale. Contribuția lui Grigore Antipa în această direcție apare materializată în primul rând prin organizarea, după o concepție personală, a Muzeului de istorie naturală din București și, în al doilea rând, prin reflectarea acestei concepții în scierile sale muzeologice apărute în anii 1918, 1924, 1934, 1934 a, 1935, scieri rămase din nefericire încă necunoscute multora dintre muzeologii din zilele noastre.

Fără îndată aprecieri de ordin general, Gr. Antipa (1924) arată că din că la începuturile ființării lor muzeele erau simple "colecțiuni de rarități și curiozități", "...ele au devenit în timpurile moderne cele mai însemnate institute de cercetări științifice și de răspândirea științei în toate clasele societății, reorganizându-se anume pentru a corespunde căt mai bine acestor două roluri principale" (p.147) ; și savantul român avea în vedere, mai ales, modul în care a reorganizat personal muzeul pe care-l conducea.

De altfel, principiile care au stat la baza reorganizării acestui muzeu sunt enunțate de Gr. Antipa (1934) în felul următor : "Ce organizare trebuie să aibă acest muzeu, astfel ca el să nu fie o copie fără rost după muzeele străine, ci o adevărată instituție de cultură națională și să corespundă nevoilor speciale ale țării și poporului nostru ?

Asupra acestei probleme având tot timpul disponibil să meditez în liniste de la 1893 pînă la 1903, iată pe ce că am putut să-mi formezi o concepție proprie :

1. Vizitând și studiind la față locului toate muzeele importante din lume ...

2. Studiind psihologia publicului nostru, pentru care practica de 12 ani în micul muzeu din strada Poloaie - vizitat și el de un public foarte numeros - mi-a fost de mare folos ...

3. Studiind de aproape bazele naturale ale producției țării...

4. Studiind nevoile și programele învățămîntului științelor naturale în toate școlile din țară ...

Pe toate aceste căi am pregătit Programul de organizare a noului muzeu" (p.38-39).

Rezultatele obținute de Gr. Antipa apar clar conturate în lucrarea citată mai sus : "Organizarea colecțiunilor publice, după un plan muzeologic original, care s-au instalat și expus în 28 săli mari... Modul de expunere este estetic și instructiv - cu multe diorame -, adaptat nevoilor speciale ale învățămîntului și unei popularizări conforme cu cerințele culturale ale populației noastre.

Rezultatele sunt : 1. că astăzi studenții universitari și de la școliile superioare lucrează zilnic în sălile muzeului ... 2. că numărul vizitatorilor se menține în fiecare an la enormă cifră - mai mare decât la toate muzeele similare din Europa - de aproximativ 500.000 persoan-

he... Aci s-a colectat, s-a studiat și s-a publicat în mare parte fauna țării ; s-au studiat condițiunile generale biologice din țară și în special condițiile hidrobiologice din apele Dunării, cu bălțile și iunca ei, lagunele, lacurile litorale și Marea Neagră. Tot aici s-a studiat și adunat un material etnografic prețios ... Muzeul dispune pentru aceste scopuri de cea mai bună bibliotecă din țară ... În laboratoarele muzeului s-au pregătit colecțiile pentru participarea țării la mai toate marile expoziții internaționale ... Prin organizarea sa și prin felul de expunere al colecțiilor, muzeul și-a cîștigat un renume mare și în străinătate..." (p.40-41).

În ceea ce privește rolul muzeelor naționale, Gr. Antipa (1924) afirmă că "ele trebuie să aibă o astfel de organizare încât într-unsele să se poată cultiva și apoi spori știința și arta națională și chiar să fie regulatoarele și îndrumătoarele activității celorlalte muzeze în această direcție" (p.163-164).

În aproape toate lucrările sale Gr. Antipa face referiri la pregătirea personalului de muzeu din acea vreme. Astfel, după ce colecțiile se îmbogățiseră în urma donațiilor făcute de mari zoologi străini și români, precum și datorită colectărilor pe care le-a făcut personal, marele muzeolog român subliniază dificultățile întâmpinate în perioada de început a muzeului din București : "Dar mai cu seamă era nevoie de personal, căci începusem numai cu vechiul preparator - absolut incompetent, și cu un servitor" (1934, p.11). În continuare, Gr. Antipa relatează modul în care s-a încercat rezolvarea problemei legate de personalul ce lucra în muzeu : "... în anul al treilea s-a putut angaja, în locul vechiului preparator, o persoană competentă din Viena, d-ru R. de Dombrovski ... servitorii deveniseră, sub conducerea preparatorului, maiștri taxidermiști. Eu însumi fui făcuseam o regulă - de la care nu m-am abătut niciodată - ca să nu încheiu ziua de muncă pînă nu voi fi pus cel puțin 10 preparate noi în muzeu ..." (p.11-12).

Lectura atentă a Programului de regulament al Muzeului național de istorie naturală din București (Gr. Antipa, 1924) lasă să se desprindă importanța pe care o acorda directorul muzeului din acea vreme pregătirii profesionale a personalului ce lucra în astfel de instituții. De exemplu, directorul trebuia să dețină titlul de doctor în științe naturale, "să fi produs lucrări științifice importante de specialitate, să aibă cunoștințe aprofundate de muzeologie și metodele ei" (p.182). Preparatorilor și desenatorilor li se cerea "să dea dovada că posedă cunoștințe suficiente științifice în specialitatea pentru care lucrează, precum și că posedă metodele de a colecta material științific" (p.186).

Conștient și de importanța formării personalului în direcția relației muzeu-public, Gr. Antipa a intenționat să-și publice ideile pe care și le-a conturat în decursul anilor de lucru activ în muzeu, dar din nefericire materialul nu a mai fost tipărit ; în acest sens, Gr.

Antipa (1934 a) scrie : "La question de la préparation d'un personnel spécialisé en vue de l'organisation d'une activité systématique de vulgarisation ainsi que beaucoup d'autres questions très importantes, j'ai été obligé de les laisser de côté, me réservant le droit de traiter ce sujet dans une conférence ultérieure" (p.422).

Din cele prezentate mai sus se poate constata preocuparea permanentă a lui Gr. Antipa de a organiza un muzeu de științe naturale, care a devenit fără din primii ani de ființare un institut de cercetare științifică de prim rang, precum și un institut de "popularizare prin colecțiuni publice (care) să poată servi necesităților învățământului, cît și răspândirii științei în marile mase populare", după cum preciza fără marele muzeolog român în lucrarea sa din 1934 (p.33).

De asemenea, mai considerăm util de notat unele aspecte referitoare la formarea preparatorilor care au lucrat în Muzeul de istorie naturală din București, aspecte relatate de fără unul dintre acei preparatori (V. Dumitrescu, 1966). Aflăm astfel că "Moș Dăianu... fusese încă om de serviciu, apoi deprinsește arta de a naturaliza, pe care a practicat-o și în timpul când muzeul a fost instalat în str. Polonă și în actualul local al muzeului. Din 1896, când a început să lucreze la muzeu R. Dombrovski, care era un preparator îscusit, Dăianu a devenit ajutorul său prețuit ... Nicolae Bălășoiu și Ion Brebenel ... au lucrat timp îndelungat la muzeu, ajutându-l cu principalele pe Dăianu și deprinzând de la acesta și de la Dombrovski (care însă nu era prea dănic cu împărtășirea tainelor meseriei) arta naturalizării ... Ca preparator se formase și Nițescu, inițial om de serviciu, apoi portar ... Antipa își prețuia pe acești preparatori care lucrau cu tragere de inimă și talent, și care fiind veniți de la țară cunoșteau natura din proprie experiență" (p.119-120).

Puteam astfel conchide că Gr. Antipa a lăsat țării sale un muzeu organizat pe criterii științifice, muzeu care, după redeschiderea lui la sfîrșitul anului 1947, și-a sporit considerabil personalul de cercetare și ajutător, devenind principala centru în care ulterior aveau să se formeze o serie întreagă de muzeologi de la diferitele muzei de științe naturale din țara noastră, formare efectuată în special în direcția cercetării științifice a diverselor grupe faunistice.

2. Preocupări pentru formarea, perfecționarea și specializarea personalului ca urmare a dezvoltării rețelei muzeelor de științe naturale din România. Dezvoltarea considerabilă a rețelei muzeelor de științe naturale din România coincide cu ultimii 25 de ani. M. Iacob arată în 1977 că din 48 de muzei și secții de științe naturale, 20 au un profil unic de științe naturale, 26 sunt secții în cadrul unor muzei cu profil mixt și 2 sunt muzei de istoria farmaciei. Pe întregul teritoriu al țării există 6 muzeee de importanță națională, 6 muzeee județene, 6 muzeee orașenești, 16 secții județene, 2 muzeee comunale și o secție la nivelul unui muzeu comunal.

Aproximativ 70% din acestea au fost organizate în ultimul sfert de secol. "Ele sunt instituții relativ tinere, apărute ca un interesant proces științifico-cultural în ansamblul remarcabilei revoluții culturale... Aceste instituții, verigă importantă a unui lanț de unități științifice-educative, apar ca o necesitate organică a unei noi orientări științifice și organizatorice, ca urmare a unei noi politici culturale" (p. 6).

Dezvoltarea rețelei muzeale a avut drept consecință canalizarea din ce în ce mai intensă a preocupărilor pentru formarea și perfecționarea cadrelor, rolul conducător asumându-și-l Direcția Muzeelor din C.S.C.A. (devenit ulterior C.C.E.S.), care are meritul incontestabil de a fi încercat să creeze pentru prima dată în țara noastră un cadru organizat pentru desfășurarea acestui proces.

O însemnatate deosebită a avut publicarea Legii nr. 2/1971 privind perfecționarea pregătirii profesionale a lucrătorilor din unitățile sociale, în care se menționează că scopul este în primul rând "împrospătarea și îmbogățirea sistematică a cunoștințelor profesionale, aprofundarea unui unumit domeniu al specialității de bază, însușirea noulor realizări ale științei, tehnicii și culturii din specialitatea respectivă sau din cele lărgite (reciclarea)" (p. 4).

O. Mărculescu (1972) publică o discuție cu Gh. Canja, din care reziese faptul că Legea nr. 2/1971, odată cu reorganizarea C.C.E.S., dă semnătura pentru nașterea "Centrului special de perfecționare a cadrelor", a cărui activitate este axată în primul rând pe "îndrumarea și controlul metodologic al tuturor unităților din sistem, în materie de perfecționare, indiferent de profilul acestora (... muzei, biblioteci etc.)" și, în al doilea rând pe "organizarea direcționării programului de perfecționare pentru anumite categorii de salariați" (p. 465). În același articol este prezentat și "Programul de perfecționare în domeniul muzeologiei" pentru anii 1973-1975 (durata, 30 de zile în fiecare an), program cu referiri și la activitatea ce interesează și muzeele de științe naturale.

În literatura de specialitate din țara noastră apar tot mai frecvent articole ale unor personalități cu o vastă experiență în viața muzeelor din România, unele privind direct, altele doar tangențial procesul de formare și perfecționare a cadrelor.

În direcția cercetării științifice, chiar în primul număr al "Revistei muzeelor" (1964), Mihai Băcescu anunță o serie de idei cu privire la alegerea, pregătirea și orientarea în studiul diferitelor grupe faunistice a personalului din noile muzee de științe naturale înființate în țară noastră. Un accent deosebit este pus pe îndrumarea și pregătirea tinerilor muzeologi din țară de către specialiști de la Muzeul de istorie naturală "Grigore Antipa" din București sau de la alte instituții de cercetare.

Lucrarea publicată de M. Băcescu în 1970 are marele merit că prezintă problema formării și perfecționării personalului din muzeele

de științe naturale astăzi pe plan mondial, cît și în țara noastră. ... care ne reține în mod deosebit atenția este lipsa cursurilor de muzeologie din programa de învățămînt a majorității universităților; făcându-se remarcat că "Malheureusement, dans la plupart des universités la muséologie n'est pas enseignée comme discipline en soi et par conséquent le personnel destiné à cette activité doit faire son apprentissage dans ce domaine après avoir entré en fonction et selon la bonne ou la mauvaise volonté des conservateurs déjà en place, qui souvent ne montrent pas trop d'enthousiasme à communiquer leur savoir aux nouveaux venus" (p.125).

Sunt menționate, de asemenea, și problemele existente pe plan mondial în legătură cu recrutarea unui personal mediu calificat pentru muzeele de științe naturale, probleme generate de lipsa unor școli speciale care să se ocupe de formarea unor astfel de cadre.

Evaluarea conceptului de muzeu are drept consecință imediată și o evoluție a modului de a interpreta pregătirea personalului de muzeu; despre aceasta, M. Băcescu (1970) scrie : "Les exigences des musées modernes excluent de plus en plus l'ancien dilettantisme et l'autodidactisme et nécessitent du personnel possédant des connaissances approfondies et une formation complète tant du point de vue scientifique que technique" (p.126). Autorul insistă și asupra căilor de realizare a perfecționării muzeologilor, restauratorilor, taxidermiștilor etc. Astfel, pentru personalul științific sunt menționate: desfășurarea activității sub îndrumarea permanentă a specialiștilor cu stagii mai vechi în muzeu, cursurile teoretice și practice de perfecționare sau de specializare în muzeologie. Sunt preconizate, de asemenea, cursuri postuniversitare însoțite de lecții practice. Pentru restauratori și taxidermiști sunt recomandate, în primul loc, cursurile predate de persoane cu multă experiență, provenind din marile muzeu, posesoare ale unor ateliere moderne.

Considerăm important de amintit faptul că în literatura de specialitate din țara noastră au fost consemnate și o serie de acțiuni care au avut ca scop perfecționarea personalului din muzeele de științe naturale. Dintre acestea vom menționa doar câteva; astfel, M. Iacob publică în 1968 o notă referitoare la cursurile și instructajele ce au fost ținute în anii 1963, 1966 și 1967 la care au participat muzeologi și taxidermiști; de remarcat că lecțiile teoretice au fost urmate și de o serie de aplicații practice, iar la cursurile din 1967 au participat și specialiști din R.D.G. Aceeași autoare menționează în 1971 introducerea unei noi forme de perfecționare - specializările individuale, organizate de Direcția Muzeelor la Muzeul Brukenthal din Sibiu, la această formă participând preparatori și muzeologi - botaniști ce au lucrat sub îndrumarea unor cadre cu experiență.

În "Raportul anual" publicat de Muzeul de științele naturii din Baia Mare (1972) sunt amintite 3 cursuri (ornitologie, entomologie și botanică) organizate de Direcția Muzeelor și de Centrul special de perfec-

ionare a cadrelor din C.C.E.S., cursuri găzduite și sprijinate de muzeul din Bacău.

Unele probleme legate de formarea și perfecționarea personalului de muzeu nu au fost însă rezolvate, în ciuda unor eforturi generale depuse în această direcție. De altfel, două dintre ele sunt subliniate de M. Băcescu în intervenția sa la ancheta consimnată de A. Bădilă (1973), la aproape 10 ani de la articolul pe care l-a publicat în "Revista muzeelor" (1964); una se referă "la o mai atentă selecționare a cătreor de naturaliști angajate", iar cealaltă la faptul că "fiecare muzeu trebuie să aibă cel puțin un specialist în anumite grupe", ambele probleme fiind actuale și astăzi, după alți încă aproape 10 ani (M. Băcescu, 1981).

După ce am notat, în linii generale, aspecte ale perfecționării personalului în muzeele de științe naturale (organizată în ultimii 25 de ani), credem că este util să mai punctăm unele păreri evansate cu ocazia mesei rotunde consimnante de O. Mărculescu (1973), în care apar și unele referiri la muzeele de științe naturale, dar și unele îndeji chiar conturate în legătură cu problema de care ne ocupăm în acest articol.

În acest sens, L. Roșu, la Simpozionul de la Oradea din 1971, subliniază un fapt ce ni se pare deosebit de semnificativ: "Putem să ne formăm specialiști, numai că ceea ce ne lipsește este cadrul organizatoric... Pentru a face perfecționare în muzeologie și muzeografie trebuie mai întâi asigurate modalitățile de pregătire, pe specificul instituțiilor pe care trebuie să le slujească viitorii absolvenți. Ori, în condițiile în care nu avem o formă de pregătire în muzeologie-muzeografie (de grad universitar) cum putem face perfecționare?" (p.200-201). Ne întrebăm, dacă nu ar fi existat confuzii în interpretarea noțiunilor de pregătire (=formare) și perfecționare personalului de muzeu, de ce ar mai fi fost necesară precizarea făcută de L. Roșu. Realitatea demonstrează însă că această confuzie a existat, și încă poate mai persistă.

În intervenția sa, la același Simpozion de la Oradea, Iulian Antonescu arată că "Ar fi pueril să mai credem că tinerii absolvenți ai facultăților, abia încadrați în muzeele noastre, beneficiind de reciclare, au fost inițiați cu vîrf și îndesat în toate tainele muzeografiei", subliniind că pentru "o perfecționare eficientă este neapărat nevoie ca în sistemul învățămîntului de stat să apară discipline muzeografice" (p.201). Pentru personalul mediu este propusă înființarea unor "școli tehnice cu diferite profili", pornind de la taxidermie și sfîrșind cu restaurarea arheologică"; pentru personalul superior "a venit momentul să existe la nivel universitar cursuri sistematice de muzeografie"; de asemenea, este amintită problema cursurilor postuniversitare și a doctoratelor.

De asemenea, tot la Simpozionul de la Oradea, Florian Georgescu insistă în intervenția sa asupra "pregătirii anterioare pentru cei ce

"întră în muzeele noastre ... Pentru a ne feri de neajunsuri din partea unor neinițiați, cred că noțiuni de muzeologie se impun încă din primele etape ale învățășntului" (p.206).

Pornind de la premisa că muzeologia este o știință modernă interdisciplinară, L.Roșu și R.Florescu (1972) sintetizează preocupările vizând o etapă calitativ superioară în domeniul formării și perfecționării personalului de muzeu astfel: "introducerea unor forme de pregătire care să asigure cunoașterea bazelor acelor discipline - informatică, topografie arheologică și etnografică, investigații analitice de laborator etc. -, care să asigure muzeografilor platforma necesară pentru o complexă și completă colaborare. Se impune de la sine incluzarea unor forme de predare a acestor discipline în toate facultășile cu profil de specialitate (istorie, arheologie, etnografie, științele naturii, istoria artelor), cît și în cadrul cursurilor de pregătire post-universitară, care vor trebui organizate pentru cadrele deja existente în muzeu" (p.40).

3. Aspecte privind formarea, perfecționarea și specializarea personalului la Muzeul de istorie naturală "Grigore Antipa". după redescăderea muzeului în octombrie 1947. În contextul general al lipsei în învățământul de stat a unei forme de pregătire a cadrelor pentru muzeu, la Muzeul "Grigore Antipa" s-a manifestat, cu precădere în ultimii 15-20 de ani, o exigență sporită începând chiar cu încadrarea personalului în această instituție.

Cu excepția repartizărilor efectuate de Comisia guvernamentală, încadrarea în muzeu (ca dealtfel și promovarea personalului) s-a făcut pe bază de examen sau de concurs.

În toate acțiile, atât pentru cadrele cu studii superioare, cît și pentru cele cu studii medii, inițierea personalului s-a făcut de cadre cu stagii mai vechi în muzeu sau de la alte instituții.

În direcția cercetării științifice, de exemplu Mihai Băcescu, continuând tradiția cercetărilor începute de Gr. Antipa, a creat în muzeu (ca și la Institutul român de cercetări marine de la Agigea și la Institutul de științe biologice din București) o adevarată școală de oceanologie, o serie de muzeologi beneficiind de îndrumările sale pentru studiul faunistic și ecologic al diferitelor grupe de crustacee (tanaide, copepode, decapode, cumacee, isopode, miside), al polichetelor, peștilor etc. Pregătirea sa solidă în domeniul ihtiologiei, al herpetologiei și al ornitologiei a constituit un real sprijin și pentru cei ce se ocupă (ori s-au ocupat) cu studiul amfibienilor, ai reptilelor și ai păsărilor.

Pentru unele grupe de insecte și pentru moluște s-au format specialiști și pe lângă cadre universitare de la facultatea de biologie a Universității din București.

Studiul individual efectuat și sub atenta și competenta îndrumare a prof. Mihai Băcescu reprezintă o altă cale de formare a cadrelor cu pregătire superioară pentru grupe ca acarieni, hirudine, arahnidé-

(excl. acarieni), diferite grupe de insecte și mamifere.

În ceea ce privește personalul cu pregătire medie, formarea s-a făcut sub conducerea șefilor de secții și a direcției muzeului.

Înainte de apariția Legii nr.2/1971, perfecționarea cadrelor, independent de nivelul studiilor, s-a efectuat în principal la locul de munca prin studiu individual, sub competența îndrumare a factorilor de răspundere din muzeu.

O altă cale de perfecționare a personalului cu studii superioare a constituit-o participarea la diferite sesiuni de comunicări științifice, simpozioane, mese rotunde, colocvii organizate în țară și străinătate. Contactul cu colegii de la alte muzeu din țară, cu specialiști din diferite instituții de cercetare, din facultăți, precum și cu specialiști străini a reprezentat tot atâtea ocazii care au permis acumularea de noi cunoștințe în specialitatea fiecărui muzeolog.

Valorificarea cercetărilor întreprinse prin publicarea rezultatelor, permanentul schimb de extrase din lucrările personale cu cele ale altor specialiști pot fi considerate încă o modalitate de perfecționare pentru muzeologii din Muzeul de istorie naturală "Grigore Antipa" din București. Majoritatea cercetărilor efectuate au fost publicate în revista "Travaux du Muséum d'Histoire naturelle "Grigore Antipa", editată de muzeu începând cu anul 1957 (și aflată în 1981 la volumul XXIII), an care coincide cu perioada de organizare a mulțor muzeu (și secții) de științe naturale din țara noastră.

O formă superioară de perfecționare a constituit-o înscriverea la doctorat și susținerea tezei, titlu obținut până în 1971 de Xenia Scobiola-Palade (dr.doc. M. Băcescu și dr.doc. A. Popescu-Gorj susținându-și teza de doctorat înainte de a lucra la Muzeul "Grigore Antipa", ultimul obținând titlul de doctor docent în 1970, la muzeu).

După apariția Legii nr.2/1971 privind perfecționarea pregătirii profesionale a lucrătorilor din întreprinderile sociale, procesul de perfecționare în cadrul muzeului a îmbrăcat un cadru organizat, principalele forme preconizate fiind:

a. instruirea la locul de muncă, sub controlul șefului direct, fermă materializată printr-o serie de referate de specialitate (de ex. "Probleme actuale și metode noi în cercetările de entomologie"; "Cercetarea moluștelor în România", în ambele cazuri cu referiri precise și la latura muzeistică - colectare, preparare, conservare), proiecte de expoziții temporare, panouri cu diferite aspecte din muzeu, materiale depuse la comisia de perfecționare din muzeu.

Pentru muzeologii cu stagii mai vechi în muzeu (10-15 ani), referatele, mai ample, au fost susținute în cadrul colectivului format din personalul științific (de ex. "Date și metodologii noi, la nivel mondial actual în probleme de cercetare științifică a opilionidelor -Arachnida- cu referiri la realizarea temelor din planul de cercetare, cît și la latura muzeistică").

Personalul cu studii medii (preparatori etc.) au conspectat, în ca-

iecte speciale, material bibliografic referitor la tehnici de colectare, preparare și conservare a nevertebratelor și vertebratele, care sunt verificate de membrii comisiei de perfecționare.

b. stagii de specializare în alte unități din București și din țară au fost efectuate de o bună parte din muzeologi, accentul fiind pus și pe informarea bibliografică asupra grupelor din fauna României luate în studiu, informare făcută în multe cazuri la biblioteca Muzeului Brukenthal din Sibiu. Stagii pentru însusirea tehniciilor de histologie și histochemical, care furnizează căracterul solide în sistematica animală, au fost efectuate la facultatea de biologie a Universității București, ca și la Institutul de fiziologie din București.

Deosebit de utile s-au dovedit a fi stagile de specializare în străinătate, la care au participat 7 muzeologi (5 în Franță, 1 în Belgia și 1 în S.U.A.); de asemenea, schimbul de experiență din R.S. Cehoslovacă (1964), unde au luat parte 4 muzeologi.

c. Între anii 1971 și 1981 un număr de 4 muzeologi au susținut teza de doctorat (Medeea Weinberg, 1972; D. Murariu, 1975; I. Drăghia, 1977 și D. Dumitrescu, 1980), alții 10 fiind înscrisi la doctorat.

În ceea ce privește perfecționarea în cadrul relației muzeu-public, considerăm necesar să subliniem preocuparea conducerii muzeului pentru calitatea ghidajelor și a prezentării conferințelor de popularizare din ciclurile anuale organizate la muzeu. În acest sens, în decursul anilor s-au organizat o serie de ghidaje-model, precum și prezentări ale conferințelor în fața personalului științific al instituției.

În ultimii 10 ani au fost organizate și cursuri de limbi străine (engleză și germană), iar din 1981 un curs de bioinformatică.

4. Discuții și concluzii. După cum s-a putut constata, în tratarea subiectului acestui articol am considerat necesară diferențierea, pe de o parte, a muzeelor de științe naturale mai vechi, cu tradiție în cercetarea științifică, lăudată ca exemplu Muzeul "Grigore Antipa" (la care se poate adăuga și Muzeul de istorie naturală din Sibiu), și pe de altă parte, a muzeelor noi, organizate în ultimii 25 de ani. De asemenea am încercat să conturăm rolul însemnat în procesul formării și perfecționării personalului pe care l-au jucat tocmai muzeele cu tradiție.

Tratarea comparativă a ideilor și preocupărilor în direcția formării și perfecționării personalului a permis să se desprindă un fapt esențial: dezvoltarea cantitativă a rețelei muzeale în ultimul sfert de veac reliefază capacitatea Direcției Muzeelor din C.C.E.S., în primul rând, și mai tîrziu și a Centrului special de perfecționare a cadrelor de a răspunde noilor cerințe privind ridicarea continuă a nivelului politic și cultural al maselor din țara noastră. Existența unor foruri care să coordoneze mai bine perfecționarea personalului de muzeu, precum și crearea unei baze juridice desfășurării acestui proces pledează odată plus pentru atenția deosebită de care se bucură muzeele noastre din partea organelor de partid și de stat.

În același timp, trebuie să subliniem că în direcția formării cunoștințelor pentru muzeu în general, și pentru cele de științe naturale în special, persistă încă unele probleme nerezolvate. Ne alăturăm fără rezerve ideilor avansate (și pe care le-am menționat în bună parte) de M. Băcescu (1964, 1970, 1973), L. Roșu, I. Antonescu, Fl. Georgescu (1973) și alții în această direcție.

Introducerea în cadrul programei analitice din învățământul mediu și de cultură generală a unor noțiuni elementare privind colectarea, prepararea, conservarea și restaurarea materialului biologic nu se pare pe deplin justificată, dacă ar fi să ținem seama numai de existența unor muzeu școlare. Efectul ar fi pozitiv și asupra profesorilor de științe naturale, care ar avea astfel obligativitatea de a încerca organizarea și dezvoltarea acestor muzeu în principal pe baza materialului pe care-l colectează împreună cu elevii. Trebuie să recunoaștem că informarea bibliografică a acestor profesori în domeniul muzeologiei este mai mult decât aproximativă și aceasta în ciuda editării unor lucrări valoroase, dintre care notăm Muzeul școlar (I. Handrea, 1957), Confectionarea materialului didactic pentru științele naturale (A. Papadopol, 1964), Materialul didactic de științele naturii și agricultură (I. Handrea, 1969) etc., precum și a unei serii de articole publicate în revistele "Natura" și "În ajutorul profesorului de biologie". Carențele existente în pregătirea profesională a acestor profesori stau de altfel și la baza deselor solicitări pe care le adresează Muzeului "Grigore Antipa" (și desigur și altor muzeu din țară) pentru obținerea unui material zoologic (după o formulă devenită deja clasica: "orice material pe care-l dați la reformă") pentru "dotarea" muzeelor (sau a laboratoarelor) școlare de care răspund. Pentru a nu mai insista și asupra solicitărilor pe care le primim din partea unor elevi, rude ale acestora etc. tot pentru material zoologic (insectare în special), necesar mai ales în perioada încheierii situației școlare.

Tot în cadrul învățământului mediu și de cultură generală s-ar putea organiza în continuare practica productivă a elevilor din liceele de chimie și biologie și în cadrul muzeelor de științe naturale. O astfel de practică s-a desfășurat, cu unele întreruperi, și la Muzeul de istorie naturală "Grigore Antipa" cu fricepera din anul 1971 (D. Dumitrescu, 1973; D. Dumitrescu, D. Macoleli, T. Nalbant, 1975); în majoritatea cazurilor, materialul colectat în cadrul unor excursii de studii organizate sub îndrumarea specialiștilor din muzeu și preparat apoi în diferite secții ale muzeului (inclusiv în secția de taxidermie) a intrat în dotarea laboratoarelor din școlile respective.

În ceea ce privește învățământul superior, suntem întrutotul de acord cu specialiștii care au sugerat includerea unui curs de muzeologie în cadrul facultății de biologie, curs ce ar trebui predat de muzeologi de la muzeele de științe naturale. De asemenea, prin analogie cu practica pedagogică efectuată de studenții facultății de biologie în licee și școli de cultură generală, propunem introducerea unei

practici și în cadrul muzeelor de științe naturale, unde studenții ar putea lucra în diferite secții și laboratoare, ar putea asista la unele ghidaje-model, urmând ca apoi să conducă singuri grupe de vizitatori în muzeu; de asemenea, după ce ar asista la conferințe de popularizare prezentate de muzeologi, s-ar putea organiza, cel puțin cu titlu de experiență, un ciclu de conferințe prezentate chiar de studenți.

Pe de altă parte, nu ni se arăta lipsită de interes ideea că un anunț număr de lucrări de diplomă ale studenților să trateze subiecte inspirate din activitatea muzeelor de științe naturale; tot în cadrul acestor subiecte, studenții facultății de biologie ar putea aborda teme cu un pronunțat caracter interdisciplinar, ca de exemplu: factori biologici ce conduc la degradarea monumentelor istorice, a pietrei, a lemnului, a picturilor murale, obiectelor din piele, hârtie etc., lucrări de diplomă ce se arăta efectuate în muzee de istorie, de artă, de artă populară etc.

Sintem de parere că pe aceste căi se poate ajunge la o informare mai amplă și mai exactă a studenților în ceea ce privește muzeologia, realizându-se astfel și o integrare mai eficace a învățământului cu cercetarea și producția. De asemenea, aceste căi pot contribui în mod substanțial la formarea unui "lot" de absolvenți, din care, ulterior, ținându-se seama și de aptitudinile acestora, să fie selecționate, eventual, cadre pentru muzeele de științe naturale.

În sfîrșit, în privința formării personalului de muzeu credem că învățarea și înșurșirea (încă din anii învățământului mediu) unor limbi străine, de circulație internațională (scris și vorbit) apare absolut necesară. Considerăm necesar să precizăm că nu împărtășim, în niciun caz, opinia avansată în ancheta organizată de I. Grigorescu (1982) că învățarea limbilor străine ar reprezenta o "policalificare" a muzeologilor; nu mai este cazul să insistăm că, în prezent, limbile străine sunt predăte elevilor începând chiar din cursul elementar, se continuă studiul lor în clasele următoare, apoi în liceu și în sfîrșit la facultate. Credem că se ajunge la o diluare a continutului noțiunii de policalificare dacă, ținând seama de aceste realități, putem afirma că muzeologii se policalifică începând limbii străine, pe care de altfel trebuia să le cunoască (cel puțin o limbă străină). Aceeași interpretare eronată a noțiunii de policalificare ne apare și în cazul "folosirii magnetofonului", și "desenului tehnic" și a "dactilografierii" (?!); dar asupra acestui subiect vom reveni cu altă ocazie.

Referitor la pregătirea personalului cu studii medii, sugerăm la ideile care s-au conturat cu prilejul mesei rotunde consimilate de O. Mărculescu (1973), și anume: "crearea unui liceu de specialitate sau a unei secții de restauratori-conservatori pe lângă un liceu industrial existent; posibilitatea existenței cursurilor postliceale pentru absolvenții unor licee tehnice cu profil adecvat și crearea unui labo-

raitor central, cu statut industrial, laborator-școală pentru formarea și noi cadre" (p.217).

Analizând în linii generale rezultatele obținute pînă în prezent în direcția perfectionării și specializării personalului pentru muzeele de științe naturale, putem afirma că ele apar ca o consecință directă a condițiilor favorabile create atât pentru cercetarea științifică, cât și pentru diversificarea relațiilor muzeu-public și muzeu-școală.

Astfel, în cadrul muzeelor de științe naturale din România există în ora actuală o serie de specialiști în diferite grupe din fauna actuală: crustacee, moluște, hirudinace, polichete, aranee, opilionide, acarieni, chilopode, diplopode, heteroptere, himenoptere, diptere, lepidoptere, insecte miriere, pești, amfibieni, reptile, păsări și mamifere; de asemenea, unele muzeu au specialiști în grupe de faună fosilă: moluște, pești, reptile și mamifere, precum și specialiști în flora actuală.

Este important de subliniat faptul că unii cercetători din muzeile de științe naturale din România au elaborat monografii ale unor grupe faunistice în lucrarea Fauna Republicii Socialiste România (M. Băcescu, 1951(2), 1954, 1967; Victoria G. Iuga, 1958; I. Lepșă, 1961; C. Nagler, în colaborare, 1970; Fr. König, în colaborare, 1970; Medeea Weinberg, în colaborare, 1971; Xenia Scobiola-Palade, 1978, 1981). Astfel, din cele 71 de fascicule apărute pînă în prezent, 11 (aproximativ 17%) au fost elaborate de specialiști din muzeu (9 de la Muzeul "Grigore Antipa", unul de la Muzeul de științe naturale din Focșani și unul de la Muzeul Banatului din Timișoara).

În importanță științifică considerabilă sunt contribuțiile prof. Mihai Băcescu în monografiile editate în străinătate, în care, la solicitarea unor personalități de prestigiu, a redactat o serie de capitole (Clasa Kinorynchi, 1968; Ord. Mysidacea și Cumacea, 1969; Clasa Fantopecos, 1972 în Determinatorul faunei Mării Negre și Mării Azov; "Substratum. Animals" 1972 în Marine Ecology, vol. I etc.).

Prestigiul specialiștilor din muzeele de științe naturale a sporit și prin faptul că o serie de lucrări pe care le-au semnat au fost premiate de Academia R.S.R. (premiul "Emil Racoviță"): M. Băcescu, Elena Dumitrescu, Fr. Por și R. Mayer (1959); C. Nagler, în colaborare (1972); Medeea Weinberg, în colaborare (1973) și Xenia Scobiola-Palade (1980).

Pe plan internațional, specialiștii din muzeu s-au afirmat (în afară de lucrările publicate în reviste din străinătate și participării la diverse manifestări internaționale) prin cooptarea lor în diverse societăți științifice de specialitate: Société Biogéographique de France, Societas Internationalis Limnologicae, Commission Internationale d'Exploration scientifique de la Mer Méditerranée, Centre International de Documentation Arachnologique, American Arachnological Society, Unitas Malacologica Europaea, Société française de malacologie, American Society of Mammalogists etc. Prof. Mihai Băcescu a ocupat timp

de două legislaturi (1962-1968 și 1968-1974) funcția de președinte al Comitetului Internațional pentru muzeele de științe naturale al ICOM.

Mulți dintre muzeologi au obținut titlul de doctor în biologie, doi au titlul de doctor docent (M. Băcescu și A. Popescu-Gorj), iar unul este membru corespondent al Academiei R.S.R. (M. Băcescu).

În ciuda acestor realizări incontestabile în domeniul cercetării științifice, la care se adaugă aportul substanțial al personalului cu studii medii în special în domeiul preparării și restaurării (nu trebuie să omitem faptul că unicul "manual" pentru muzeele de științe naturale existent în perioada organizării noilor muzeu a fost Colectarea, conservarea și naturalizarea vertebratelor pentru muzeu - 1955, redactat de regrettatul Emil Nadra, fost șef de secție la Muzeul Banatului din Timișoara), există încă o serie de probleme care ar trebui analizate temeinic de forurile diriguitoare ale activității muzeistice din țara noastră. Aceasta mal ales în ceea ce privește activitatea de perspectivă a muzeelor de științe naturale. Dintre aceste probleme, mai însemnate ni se par următoarele :

1. Conjugarea tuturor eforturilor pentru ca muzeologia să figureze, sub forma unor cunoștințe elementare, în programa învățământului mediu și de cultură generală și sub forma unui curs, finisit de lucrări practice în muzeu, de practica studenților în muzeu - în programa învățământului superior. Pentru personalul cu studii medii să se aplique în practică ideile avansate de participanții la masa rotundă consimnată de O. Mărculescu (1973).

2. În privința selecționării cadrelor care urmează să lucreze în muzeu se impune maximum de exigență, evitându-se pe viitor cazuri de încadrare a unor persoane fără vocație pentru muzeologie.

3. În funcție de numărul de specii cunoscute la fiecare grup din fauna țării, de colecțiile (determinate și nedeterminate) existente în muzeu, de categoria de muzeu etc. să se analizeze în mod judecător repartizarea diferitelor grupe pentru cercetare în cadrul diferitelor muzeu. Din păcate, numărul celor ce se ocupă cu studiul vertebratelor (în special păsări) este nejustificat de mare, comparativ cu cel ce se ocupă cu studiul nevertebratelor, unde extrem de multe grupe sunt încă "neadoperite".

4. Depunerea unor eforturi susținute în vederea specializării personalului din muzeele de științe naturale în cadrul unui serviciu aparte, care să răspundă exclusiv de relațiile cu publicul, acest personal urmând a nu avea și sarcini de cercetare, idee vehiculată, printre alții, și de A. Moldoveanu (1972). Pentru a fi într-adevăr specialiști de marcă, putem să sau specialiști într-un anumit grup faunistic (sau și în grupe faunistice înrudite) sau în relație muzeu-public ; în orice caz în ambele direcții, nu (v. și P. Oprea, 1970).

5. Credem că se impune efectuarea unui control mai riguros al conținutului lucrărilor ce urmează a fi publicate în revistele editate de muzeele de științele naturii început, în prezent, multe din-

contribuțiile care alcătuiesc sumarele acestor reviste nu justifică introducerea lor în circuitul informațional. Selecționarea lucrărilor s-ar putea face încă din "faza" de comunicări, prezентate la diferite sesiuni științifice organizate de muzee : acceptarea unor informații într-adevăr valoroase în programul sesiunii respective (v. și I. Grigorescu, 1972).

Creșterea calității lucrărilor va permite atunci și publicarea lor în limbi străine, ceea ce ar reprezenta un ciștig pentru muzeele noastre, în primul rînd în privința sporirii considerabile a schimbului de publicații cu alte muzeee din străinătate.

BIBLIOGRAFIE

1. Antipa Gr., Muzeul de istorie naturală din București, București, 1918, 15 p. + XVI pl.
2. Antipa Gr., Organizarea muzeelor în România, în Mem. Secț. științ., Acad. rom., Ser. III, I (9), 1924, p.145-189.
3. Antipa Gr., Despre rostul, organizarea și activitatea Muzeului național de istorie naturală "Grigore Antipa", în Muzeul național de istorie naturală Grigore Antipa 1893-1933, București, 1934, p.29-43.
4. Antipa Gr., Principes et moyens pour la réorganisation des musées d'histoire naturelle, în Mem. Secț. științ., Acad. rom., Ser. III, IX (12), 1934 a, p.365-422, 12 pl.
5. Băcescu M., Rolul muzeelor în cercetarea naturii patriei, în "Revista muzeelor", I (1), 1964, p.17-20.
6. Băcescu M., Les Musées de Sciences Naturelles, în Training of Museum Personnel, Rep. Pap. Mus., 5 (ICOM), 1970, p.121-131.
7. Băcescu M., Rolul și contribuția muzeelor de științele naturii la cunoașterea și valorificarea complexă a florei și faunei R.S. România, precum și a folclorului legat de ele, în "Revista muzeelor și monumentelor", Muzeu, XVIII (5), 1981, p.29-34.
8. Bădilă Aurora, Specificul cercetării științifice în muzeele de științele naturii, în "Revista muzeelor", X (5), 1973, p.441-455 (anchetă).
9. Dumitrescu D., Practica productivă a claselor speciale de biologie la Muzeul de istorie naturală "Grigore Antipa", în "Revista muzeelor", X (6), 1973, p.505-508.
10. Dumitrescu D., Manoleii D., Nalbant T., Un nouvel aspect de la relation musée-école : la pratique productive des classes spéciales de biologie, în Trav. Mus. Hist. nat. "Grigore Antipa", XVI, 1973, p. 391-397.
11. Dumitrescu V., Vechi preparatori din Muzeul de istorie naturală "Grigore Antipa", în "Revista muzeelor", III (2), 1966, p.119-120.
12. Florescu R., Realizări și învățămînt din desfășurarea perfecționării muzeografilor (1976-1980), în "Revista muzeelor și monumentelor". Mu-

zee, XVIII (5), 1981, p.11-15.

13. Grigorescu I., In legătură cu sesiunile de comunicări științifice, "Revista muzeelor", IX (2), 1972, p. 537-538.
14. Grigorescu I., Perfecționarea pregătirii profesionale a muzeografilor în etapa 1981-1985, în "Revista muzeelor și monumentelor", Muzee, XVIII (5), 1981, p.11-15.
15. Grigorescu I., Puncte de vedere în legătură cu policalificarea muzeografilor, în "Revista muzeelor și monumentelor", Muzee, XIX (1), 1982, p.74-79 (anchetă).
16. Hudson K., O istorie socială a muzeelor, București, 1979, p.206.
17. Iacob Maria, Perfecționarea cadrelor de specialitate din muzeu în atenția Direcției Muzeelor și Monumentelor din C.S.C.A. În "Revista muzeelor", V (3), 1968, p.280-282.
18. Iacob Maria, Specializările individuale - o nouă formă de perfecționare a cadrelor din muzeele de științe naturale, în "Revista Muzeelor", VIII (5), 1971, p. 466.
19. Iacob Maria, Prezent și perspectivă în activitatea de cercetare entomologică organizată în muzeele de științe naturale din R.S.România, în Peuce, V, 1977, p.69-76.
20. Iacob Maria și Rang Catalin, Opinii privind raporturile dintre muzeograf și preparator. În cadrul muzeului de științele naturii, în Stud Comun., Muz. St. Nat. Bacău, Bacău, 1970, p.299-303.
21. Irimie C., Formarea personalului de muzeu, în "Revista muzeelor", VI (6), 1969, p.493-498.
22. Jelinek J., Museology and Museography in Museums, în "Training of Museum Personnel", Rep. Pap. Mus., 5 (ICOM), 1970, p.23-34.
23. Mărculescu Olga, In jurul unei probleme centrale a preocupărilor noastre : perfecționarea cadrelor, în "Revista muzeelor", IX (5), 1972, p. 465-468 (discuție).
24. Mărculescu Olga, Pregătirea și perfecționarea cadrelor din muzeu, "Revista muzeelor" X (3), 1973, p.199-217 (masă rotundă).
25. Moldoveanu A., Între cerințe și realități. Observații privind activitatea educațivă a maselor, în Muzeul contemporan factor activ în realizarea educației sociale. Simpozion. Oradea 11-12 septembrie 1971, p.45-49.
26. Nicolescu Corina, Muzeologie generală, București, 1979, p.195.
27. Oprea P., Indrumarea - o specialitate necunoscută, în "Revista muzeelor", VII (6), 1970, p.507-508.
28. Roșu L., Florescu R., Importanța cercetării interdisciplinare în muzeu pentru ridicarea nivelului general al cunoașterii și educației sociale a maselor, în Muzeul contemporan factor activ în realizarea educației sociale. Simpozion. Oradea 11-12 septembrie 1971, 1972, p.37-40.

SUR LA FORMATION, LE PERFECTIONNEMENT ET LA SPECIALISATION DU PERSONNEL DES MUSÉES DES SCIENCES NATURELLES DE ROUMANIE

Résumé

Dans la première partie du travail, les auteurs font mention des principes de Grigore Antipa dans l'organisation du Muséum d'Histoire naturelle de Bucarest, en mettant un accent tout particulier sur les grands problèmes soulevés par le manque du personnel qualifié, notamment dans la période allant de 1893, quand il fut nommé directeur du musée jusqu'à 1908, l'année de l'inauguration officielle de celui-ci dans le nouveau bâtiment construit au no. 1, Chausseé Kiseleff.

La deuxième partie de l'article est consacrée aux préoccupations pour la formation du personnel des nouveaux musées (ou sections) des sciences naturelles organisés en Roumanie à partir de 1956; dans ce sens, il faut noter que 70% des musées du pays ont été créés dans les dernières 25 années.

Dans la troisième partie du travail, les auteurs présentent certains aspects concernant la formation, le perfectionnement et la spécialisation du personnel au Muséum d'Histoire naturelle "Grigore Antipa" de Bucarest, après la réouverture du musée au mois d'octobre 1947. Ils insistent sur le grand nombre de spécialistes dans divers groupes d'invertébrés et de vertébrés, formés au musée notamment par l'actuel directeur, le Professeur Mihai Băcescu ; en même temps, on mentionne aussi les articles à caractère monographique publiés par les muséologues dans la série "La faune de la République Socialiste de Roumanie" ainsi que dans des ouvrages édités à l'étranger.

Dans le chapitre "Discussions et conclusions", les auteurs mettent en évidence les résultats remarquables des spécialistes des musées des sciences naturelles de Roumanie (le prix "Emile Racovitză" de l'Académie de la R.S. de Roumanie pour certains travaux publiés, la participation aux divers congrès ou colloques internationaux, etc.).

Selon l'opinion des auteurs, la formation du personnel des musées peut être accomplie par : la pratique des étudiants de la faculté de biologie dans les musées des sciences naturelles, les visites guidées par ces étudiants, les conférences de vulgarisation données par ceux-ci, les travaux de diplôme portant sur l'activité des musées etc., moyens qui contribueraient à créer un corps de futurs muséologues.